BIBLIOTECA MARCEL·LÍ DOMINGO
Recull de premsa local i comarcal

DEFENSEM LA NOSTRA LLENGUA

Respectem totes les llengües
Perquè totes són de Déu.
Mes la nostra sempre és nostra
a l'església i al carrer.
(Mossèn Tomàs Bellpuig)

També ens diguè, en el seu segle, Mossèn Jaume Collell:

No capteu el dret de viure,
dret que no es compra ni es ven.
Poble que mereix ser lliure,
si no li donen, s'ho pren.

Nostre il.lustre escriptor tortosí Francesc Mestre i Noé publicà, en temps de la Lliga: "El gran inconvenient de Castella ha estat sempre en no declarar-se francament "regionalista"; sinó més bé en voler alçar ben alt el seu penó de possibles "reivindicacions".
No haveu llegit mai aquella poesia del nostre filòsof vigatà Jaume Balmes, pvre., mort per desgràcia massa jove, referent al poeta Valentí Llorer, quan diu:

... I tm semblen valents pavanes
els que volen oblidar
les paraules catalanes. ...?

I la magnífica poesia titulada "La Pàtria", de Francesc Mateu, quan canta:

Pàtria, Pàtria, quina guerra
tan mogoda, segles ha!
Si Don Jaume s'alvecava
i et vegés com t'han tractat!!!

I la famosa "Oda a la Pàtria", de l'Aribau:

Oh, llengua a mes sentida més dolça que la mel,
que em tornes les virtuts de ma innocenta edat...

I el conegudíssim "L'Emigrant", del nostre colós Mossèn Cinto Verdaguer, posat en música pel gran català autor de "Marusx" i de "Bohemios", Amadeu Vives, amb allò de:

Dolça Catalunya,
pàtria del meu cor...
Qui de tu s'allenya,
d'anyorança es mor.

I en aquella profètica quarteta del geni de Folgarolès, referint-se a la nostra pàtria simbolitzada en l'arbre sagrat:

Quan el van tallar la soca
va quedar sa forsa arrel.
Ja rebrota arran soca,
amb el temps tocarà al Cel.

Veritat, lector, que val la pena el recordar-les i meditar-les?

Respectem, doncs, mútuament totes les llengües i totes les autèntiques cultures fent les degudes concessions lògiques, d'acord; però, naturalment, sempre dins del dret natural inalienable i primer que tothom té infòs i també a casa nostra nosaltres; és a dir, a la paria íntima de la seua família, amics i companys de la terra nadiua, o país. Així s'ha fet i es farà sempre en tot el món civilitzat per ésser una llei natural.

Penso que, d'acord amb aquest simple raonament anterior es dedueix, com dos i dos fan quatre, que a Catalunya, a la nostra escola es deuria de fer tot absolutamnet en català fins almenys els deu anys, evitant així galicismes, barbarismes, etc. Després, ja amb el castellà, nocions de les altres llengües espanyoles i alguna d'estrangera. Car el petit encara no raciocina com cal i no ha pogut assimilar ben bé el profund sentit íntim de la paraula, de les oracions, i el dia de demà, de les genials obres escrites en nostra llengua, tals com "L'Atlàntida", "Canigó", "La Pell de Brau", "Terra Baixa"., etc. I no, ni mai, bilingüe, ja que els petits deixebles, al fi i al cap, són catalans, i els qui han vingut de fora, encara que de moment no ho entenguin —com els d'aquí, per això, tampoc entenen el seu—, pel tracte amb els nadius ho aprendriren prompte, adquirint d'aquesta manera una cultura lingüística més, màxim si els anuncis del comerç i als carrers fossin en el nostre propi idioma. Fent-ho així s'evitaria en lo possible l'error pariòtic, el mal enfocament de desfer una llengua cultíssima, tot per voler implantar-ne una altra —la seua—, però a pressió.

Aquesta desfeta és la millor manera de segar fins més que el rostoll —com si fos una mala herba verinosa, quan precisament és un biat de la millor condició— la sensibilitat, el conscient i el subconscient de la inspiració de les possibles obres literàries, nascudes en el si dels fills naturals de la seva pròpia terra de manera directa, les quals paries, doncs, arribarien a no existir, almenys pures i amb tota la seua força. Mireu si el no fer les coses com cal és catastròfic i desprestigiós. I encara que algú, equivocadament podrà pensar que totes les obres poden ésser traduïdes a una altra llengua, dec de respondre-li amb allò de que tota obra traduïda és una obra traïda; i la traïció sempre és violar el natural de les coses, perjudicant-les.

També opino que allò de tres hores setmanals d'ensenyament, com es fa a les escoles amb certes llengües estrangeres, a Catalunya, encara que en unes quantes més per als "joves", deuria de fer-ho ampliant-ho amb el castellà, totes dues llengües filles de la mateixa mare, el llatí. Amb el català es consegueix tan "repoquetet" a favor nostre, que al final, l'alumne quasi es queda totalment "in albis", si no fos per casa i pels seus companys del carrer. De tota manera penso que el temps ho anirà madurant tot poc a poc. Debem de tindre sempre ben present que les nacions i estats que, pel que sigue, no saben respectar i considerar a temps el veritable sentit propi i característic de les demés agrupacions étniques que dominen, a la llarga hi surten perdent. Mireu, sinó, en el cas d'Espanya, les frustracions que hem tingut am les Antilles, Cuba i Filipines, Tetuan i Larraxe amb llurs territoris, a més dels d'Annobó, Corisc, territoris del riu Muni, etc., tot perdut. Mentre la Commonwealth anglesa, per saber respectar com cal llurs dominis, encara els està conservant es pot dir que quasi tots. Alguna cosa també per l'estil ens passà amb Portugal al fugir de la unitat espanyola l'any 1640, declarant-se ja completament independent l'any 1668 gràcies al polític Braganza. Què us sembla: va bé així la cosa...?

Tota persona que pensi com cal deu de reconèixer que, el que no vulguis per a tu, no ho vulguis per a ningú; i que durant segles i més segles, la cultura idiomàtica castellana ha estat imposada a la catalana per al pressió de l'Estat espanyol, no pas per la na-

---

turalesa de les coses. Com el cas del funcionari públic —que sempre deu d'estar al servei del poble i no a l'inrevés—, que deu de saber les dues llengües, ja que, del contrari, ni compleix la Constitució ni el que és de raó.

A pesar de tots els pesars, debem de reconèixer que sempre hem tingut grans homes, i no pocs; bons patriotes, als quals rendim tota glòria i tot honor, tals, darrerament, com mossèn Manyà, mossèn Carbó, Torres i Bages, Escarré, Triadú, Josep Mª Espinàs, Pedrolo, etc., i àdhuc sants, com el Beat Ramon Llull, Pare Claret, Josep de Calasans, Pere Claver i altres que han defensat amb la llengua, amb la pluma i inclús —dóna pena el dir-ho— amb la presó i amb el martiri, nostra legítima causa idiomàtica, com suposem, entre altres, Manuel Carrasco i Formiguera i Lluís Compays, qui sabé morir catòlicament del tot a Montjuí.

Crec que ara també vé a to aquella senzilla pregunta, quasi infantil pel clareta que és: Per què l'Estat espanyol s'ha empenyat sempre, almenys fins fa pocs anys, en què els nostres estudiants no coneguin quelcom de les diferents llengües que es parlen a la nostra península a més de la castellana? No contribuiria aquesta decisió nostra a crear més amistat, més germanor i més entesa entre tots els espanyols? Serà per raons d'Estat, no?

A més, pensem que la llengua nadiua, casera i cadascuna amb la seua fonètica particular, ens afecta plenament el cor i el cap; mentre que l'adquirida intel.lectualment, solament ens afecta el cap i gràcies, excepte si no és després d'anys i anys de practicar-la i encara ho veuríem, ja que el qué es mama en el bressol dura tota la vida.

També opino, com abans he insinuat, que els qui defensen que el bilingüisme habitual, ja de petits, els és convenient per poder conèixer així dues llengües alhora, dec dir-los que això és un autèntic disbarat, car u és u i no són dos; el que demostra que coneixen ben poc a fons la psicologia del nen, del jove, de l'artista, de la història i, almenys, de la literatura; fora de casos especials, si encara no li estraperlen, més aviat perjudica la inspiració pròpia i l'expressió íntima, sortint-ne totes dues mal parades, però sobretot la més feble, al perdre puresa d'expressió fonètica, de força expressiva o bé podrint-se de barbarismes. Prou ho saben el que acabo de dir els grans poetes, els màxims literats i els millors pensadors de tota els temps.

Estic ben fermament segur que si d'aquesta senyors que acabo d'esmentar depengués el posar en pràctica el que he referit fins ara, demà mateix ja seria una realitat. Quantà raó li sobrava al colòs Dante Alighieri, autor de La Divina Comèdia, obra traduïda a totes les llengües cultes del món, quan diguè aquelles sublims i encertades paraules de: "Desventurada la pàtria que renuncia a la seua pròpia llengua". Però això, els catalans noblement no debem permetre-ho mai, ni aconsellar-ho a ningú.

No obstant, hi han tantes coses que u no comprèn mai en aquesta vida...! I la política egoista és tan rellesta...!

Que la Mare de Déu de la Cinta ens beneïxque a tots, i Bones Festes.

M. MARTINES I SOLA

Font: biblioteca.tortosa.cat